

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

УДК 657.1

ID: 0000-0002-5411-4885

Брік Світлана Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний університет»

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОСББ

Брік С.В.

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И АУДИТА ОСМД

Брик С.В.

SOME FEATURES OF ACCOUNTING AND AUDIT CONDOMINIUMS

Brik S.V.

В умовах реформування економіки України підвищується потреба всіх рівнів управління у своєчасній і високоякісній інформації, що є необхідною умовою для прийняття обґрунтованих рішень. Тому роль бухгалтерського обліку як складного механізму, призначеного забезпечити інформацією управлінську систему будь-якого суб'єкта господарювання, невпинно зростає. Актуальною зазначена проблема є і для об'єднань співвласників багатоквартирного будинку

Функціонування системи бухгалтерського обліку та процесу його ведення потребує вирішення ряду методичних, технологічних і організаційних питань. Неможливо побудувати раціональну систему обліку, що адекватно відображала б господарські процеси, сприяла поліпшенню фінансового стану підприємства, пошуку резервів здешевлення послуг, оптимізації витрат діяльності без урахування галузевих особливостей конкретного суб'єкта господарювання.

Ключові слова: Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, неприбуткова організація, облікова політика, організація бухгалтерського обліку доходи, витрати, аудит

В условиях реформирования экономики Украины повышается потребность всех уровней управления в своевременной и высококачественной информации, что является необходимым условием принятия обоснованных решений. В этой связи возрастает роль бухгалтерского учета как сложного механизма, призванного обеспечить информацией управленческую систему любого предприятия. Актуальна эта проблема и для ОСМД.

Функционирование системы бухгалтерского учета и процесса его ведения требует решения ряда методических, технологических и организационных вопросов. Невозможно построить рациональную систему учета, которая адекватно отражала бы хозяйственные процессы, способствовала улучшению финансового состояния предприятия, поиску резервов удешевления услуг, оптимизации расходов деятельности без учета отраслевых особенностей конкретного предприятия.

Ключевые слова: Объединение совладельцев многоквартирных домов, неприбыльная организация, учетная политика, организация бухгалтерского учета доходы, расходы, аудит

In terms of reforming Ukraine's economy increases the need for all levels of management in a timely and quality information is a prerequisite for informed decisions. In this regard, the role of accounting as a complex mechanism intended to provide information management system of any entity. This problem is urgent and Condominiums.

The functioning of the accounting process and keeping it needs to address a number of methodological, technical and organizational issues. You can not build a sound accounting system that would adequately reflect the business processes helped to improve the financial condition of the company, finding cheaper stocks of services, cost optimization of industry excluding the special features of the entity.

Keywords: condominium associations, non-profit organization, accounting policy, organization of accounting income, expenses, audit

Постановка наукової проблеми (Introduction). В Україні сьогодні не розроблені ні П(С)БО для неприбуткових організацій, зокрема для ОСББ, ні методичні рекомендації щодо бухгалтерського обліку в них. Тому ми дійшли висновку, що необхідно узагальнити напрацьований досвід з цих питань, беручи до уваги діючу нормативну базу. З кожним днем ОСББ стає все більше, отже гострішими стають і проблеми їх обліку та аудиту.

Аналіз досліджень проблеми (Analysis of recent researches and publications). В роботах вчених Н.О. Гура [2-4], Н. Єрмакова [5], Ю. Кірсанова [6], О. Кононенко [7], І.А. Крайвська [8], С.О. Левицька [9], В. Матвєєва [10], Н. Нетеса [11], Н. Лисенко і Г. Соколюк [12] та ін. були закладені основи методології обліку в ОСББ. Роботи науковців Н.О. Гури, Ю. Кірсанової, В. Матвєєвой, Н. Нетеси, Н. Лисенко і Г. Соколюк та інших

[відповідно 4, 6, 9, 10, 12], дають можливість робити бухгалтерські проведення господарських операцій при фінансуванні ремонтних робіт за кошти мешканців і бюджетів усіх рівнів.

Виділення невирішених питань (Previously unsettled problem constituent). Зведена методика, що регулювала б організацію бухгалтерського обліку та аудиту ОСББ відсутня. Тому виникла необхідність в опрацюванні цього питання.

Мета статті (Main purpose of the article) полягає в удосконаленні організації бухгалтерського обліку та аудиту ОСББ.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження (Results and discussions). Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (далі – ОСББ) – юридична особа, створена власниками квартир та/або нежитлових приміщень багатоквартирного будинку для сприяння використанню їхнього власного майна та управління, утримання й використання спільного майна [1].

За КВЕД ОСББ належать до секції К, код 70.20.2 "Здавання під найом власної та державної нерухомості невиробничого призначення".

ОСББ повинні зареєструватися неприбутковою організацією з кодом неприбутковості (0015) - житлово-будівельні кооперативи та об'єднання співвласників багатоквартирних будинків.

Головною функцією ОСББ, як неприбуткової організації, є забезпечення реалізації прав власників приміщень на володіння та користування спільним майном об'єднання, належне утримання будинку та прибудинкової території, сприяння в отриманні житлово-комунальних та інших послуг належної якості за обґрунтованими цінами та виконання ними своїх зобов'язань, пов'язаних із діяльністю об'єднання.

Оскільки ОСББ — юридична особа, ведення бухгалтерського обліку для нього є обов'язковим.

Виходячи з цього, кожне ОСББ зобов'язане сформувати власну облікову політику, де б відображалися питання організації та ведення бухгалтерського обліку.

У наказі про облікову політику ОСББ самостійно затверджує облікові регістри, які ним застосовуються для хронологічного, систематичного чи комбінованого накопичення, групування й узагальнення інформації про господарські операції, яка міститься в первинних документах.

В наказі про облікову політику ОСББ необхідно відобразити наступні аспекти:

- оцінка вибуття запасів;
- метод амортизації основних засобів;
- вартісний критерій віднесення матеріального активу до малоцінних необоротних матеріальних активів;
- порядок формування резервів для забезпечення майбутніх витрат і платежів;

– правила документообороту і технології обробки облікової інформації, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку.

Також, в якості додатку до наказу про облікову політику треба затвердити робочий план рахунків та графік документообороту.

Право вибору варіанта ведення бухгалтерського обліку (повний аналітичний та синтетичний облік з використанням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств, або спрощена система обліку і звітності із застосуванням спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку) залишається за підприємством.

Розглянемо більш докладно особливості бухгалтерського обліку в ОСББ:

– використання скороченого плану рахунків класів 0 – 7з деякими специфічними рахунками;

– відсутність здійснення комерційних операцій, що робить доцільним використання для обліку витрат тільки рахунки класу 8 без використання рахунків класу 9;

– відсутність реалізації робіт, послуг, що робить доцільним використання для обліку доходів від основної діяльності не рахунку 70, а рахунку 71;

– облік розрахунків з членами об'єднання як цільового фінансування (рахунок 48), а не як розрахунків з дебіторами;

– використання кількох субрахунків рахунку 48 за видами цільового фінансування;

– визнання доходів (крім орендної плати) за датою отримання коштів, а не за датою нарахування заборгованості;

– використання максимально спрощеної форми обліку — ведення журналу обліку господарських операцій і окремих відомостей (розрахунків з мешканцями будинку, з постачальниками тощо) зі складанням у кінці звітного періоду шахової та оборотної відомостей.

Ще однією особливістю ОСББ є наступне. В житловому будинку квартири є власністю мешканців, а згідно із принципом автономності кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства.

Тому майно мешканців (співвласників) не відображається в якості активів на балансі ОСББ. Вартість житлового комплексу обліковується на позабалансовому рахунку 02 "Активи на відповідальному зберіганні", субрахунок 025 "Майно в довірчому управлінні".

Статтею 21 Закону [1] передбачено обов'язкове створення ремонтного та резервного фондів, рішення щодо яких приймається загальними зборами.

Спеціальні фонди створюються загальногосподарських потреб співвласників, наприклад для обладнання будинку лічильниками, місцями для охорони під'їздів тощо. Джерелами їх формування виступають як

щомісячні, так і одноразові цільові внески співвласників, а також цільове бюджетне фінансування, добровільні цільові внески фізичних та юридичних осіб, доходи від оренди тощо.

Беручи до уваги статус неприбутковості ОСББ, слід наголосити на необхідності фінансового планування доходів і витрат, тобто розробка бюджетів (кошторисів).

Фінансове планування у вигляді кошторису надходжень і видатків (в межах очікуваних коштів цільового фінансування) на утримання будинку та прибудинкової території - важливий інструмент ефективного управління діяльністю об'єднання щодо утримання, експлуатації та ремонту будинку.

Порядок складання та схвалення кошторису, як правило, визначається у статуті. Готує кошторис правління Об'єднання, а затверджують загальні збори.

Треба звернути увагу, що у процесі діяльності ОСББ здійснює облік операцій, що характерні для «звичайних» підприємств, типові для неприбуткових організацій, а також для підприємств житлово-комунальної сфери.

Так, «звичайними» є операції, що характерні для багатьох суб'єктів підприємництва, а саме: нарахування та виплата заробітної плати найманим працівниками (голови правління ОСББ, бухгалтерові, двірникові та ін.), утримання та перерахування обов'язкових платежів до бюджету, придбання послуг (робіт) за договорами цивільно-правового характеру (аудиторські послуги, ремонт, вивезення сміття тощо), здачу в оренду допоміжних приміщень будинку.

Проте в основному ОСББ усе ж притаманні специфічні операції, такі як: внески і платежі співвласників багатоквартирного будинку; доходи у вигляді отриманої з бюджету компенсації за надані окремим категоріям громадян пільги на оплату житлово-комунальних послуг і призначені житлові субсидії; нарахування і витрачання коштів ремонтного та резервного фондів тощо.

При розгляді бухгалтерського обліку конкретних операцій ОСББ, треба пам'ятати, що, основна діяльність об'єднання полягає у здійсненні представницьких функцій співвласників і сприянні реалізації ними своїх прав і виконанню обов'язків. Тобто, ОСББ не надає співвласникам багатоквартирного будинку ніяких послуг, ає лише посередником між ними та обслуговуючими організаціями. І, відповідно, співвласники не оплачують об'єднанню його послуги. Вони лише оплачують сумісні витрати ОСББ, наприклад, на утримання будинку і прибудинкової території, на ремонт, які ОСББ здійснює згідно зі статутом і затвердженим кошторисом. Усе це об'єднання робить для співвласників будинку без мети отримання прибутку.

Порядок здійснення розрахунків з членами об'єднання за виконані роботи виглядає наступним чином: між правлінням та членом об'єднання укладається договір, виконані роботи оформляються актом, їх вартість зараховується у рахунок погашення боргів або майбутніх платежів. Крім

того, об'єднання має право отримувати дотацію з державного та місцевих бюджетів на комунальні послуги, обслуговування та капітальний ремонт будинків.

Далі визначимо, із чого складаються доходи ОСББ:

- залишки коштів на утримання й ремонт багатоквартирного будинку на рахунках особи, що здійснювала управління таким будинком до створення ОСББ;

- внески та платежі співвласників;

- кошти, отримані об'єднанням у результаті здавання в оренду допоміжних приміщень й іншого спільного майна багатоквартирного будинку;

- кошти, отримані як відшкодування за надані окремим категоріям громадян пільги на оплату житлово-комунальних послуг та призначені житлові субсидії;

- кошти та майно, що надходять для забезпечення потреб основної діяльності ОСББ;

- добровільні майнові, у тому числі грошові, внески фізичних та юридичних осіб;

- кошти, залучені на умовах кредиту чи позики;

- кошти державного та/або місцевого бюджетів, отримані на підставі спільного фінансування для утримання, реконструкції, реставрації, проведення поточного та капітального ремонтів, технічного переоснащення багатоквартирного будинку;

- пасивні доходи;

- доходи від діяльності заснованих об'єднанням юридичних осіб, що спрямовуються на виконання статутних цілей об'єднання;

- кошти, отримані з інших джерел, що спрямовуються на виконання статутних цілей ОСББ.

Розглянемо деякі види доходів докладніше.

Цільові внески членів об'єднання, як в межах квартирної плати, так і додаткові, доцільно обліковувати на рахунку 48 "Цільове фінансування та цільові надходження". На цьому ж рахунку обліковується бюджетне фінансування (субсидії, пільги, дотації).

Цільове фінансування відповідно до п. 16 П(С)БО 15 "Дохід" не визнається доходом доти, поки немає підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування. Тому об'єднанням співвласників доцільно не відображати цільове фінансування в момент його нарахування в синтетичному обліку, а відображати тільки в аналітичному обліку. Бухгалтерські ж проведення робити в момент отримання коштів з одночасним відображенням доходу ОСББ: Д-т 311 К-т 48; Д-т 48 К-т 719.

Доходи від оренди включають суму орендної плати та відшкодування орендарями нежитлових приміщень витрат на утримання будинку і прибудинкової території. Розмір відшкодування визначається виходячи з

кошторису витрат, затвердженого загальними зборами, пропорційно до частки власності орендаря (або власника) нежитлового приміщення в будинку, якщо інше не передбачено статутом об'єднання. Відшкодування витрат на технічне обслуговування внутрішньобудинкових мереж (теплових, водопровідних, каналізаційних, електричних) обчислюються за нормами в розрахунку на 1 м² загальної площі, обладнаної відповідними мережами та обладнанням. Підставою для отримання відшкодування є договір між об'єднанням і відповідними організаціями.

Доходи ОСББ не є доходами від реалізації, тому доцільно обліковувати їх на субрахунку 719 "Інші доходи від операційної діяльності" рахунку 71 "Інший операційний дохід"; доходи від оренди — на субрахунку 713 "Дохід від операційної оренди активів".

Надходження в процесі діяльності об'єднання не є доходами від реалізації готової продукції, товарів, робіт або послуг. Основну діяльність ОСББ забезпечують передусім цільове фінансування та цільові надходження.

Оскільки кошти, що надійшли до ОСББ як внески, є цільовим фінансуванням, то відповідно до п. 17 П(С)БО 15 отримане цільове фінансування визнають доходом протягом тих періодів, у яких були зазначені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування.

Для накопичення коштів на ремонт спільного майна й термінового усунення збитків, що виникли внаслідок аварій або непередбачених обставин, у обов'язковому порядку створюються ремонтний і резервний фонди ОСББ. Кошти цих фондів акумулюються на рахунку ОСББ у банку й використовуються лише за цільовим призначенням. Перелік і розміри обов'язкових внесків до ремонтного й резервного фондів, а також порядок їх сплати встановлюються самостійно ОСББ.

Так, джерелами формування спеціальних фондів ОСББ можуть бути:

- щомісячні та одноразові внески членів об'єднання;
- цільове фінансування за рахунок місцевих бюджетів на обладнання під'їздів місцями для охорони;
- цільові внески юридичних осіб, які надають житлово-комунальні послуги, для здійснення заходів з удосконалення експлуатації внутрішньобудинкових інженерних систем;
- добровільні внески юридичних і фізичних осіб;
- кошти, одержані об'єднанням у результаті здачі в оренду допоміжних приміщень;
- інші не заборонені законодавством джерела фінансування.

Як свідчить практика, одним із найпоширеніших видів діяльності ОСББ є здавання майна в оренду. Відносини, що виникають у разі оренди приміщень (житлових та нежитлових) у житловому комплексі, регулює ст. 26 Закону про ОСББ[1].

Для узагальнення інформації про стан розрахунків з орендарями за передані в оренду необоротні активи доцільно використовувати окремий субрахунок рахунка 37, наприклад, субрахунок 3775 «Розрахунки з

орендарями». Надходження по оренді також необхідно проводити через рахунок 484 «Інші кошти цільового фінансування і цільових надходжень» і використовувати тільки за цільовим призначенням (адже, такі доходи можна використовувати лише для забезпечення цільових витрат основної діяльності ОСББ).

Доходи ОСББ від оренди складаються з орендної плати та сум витрат (на утримання будинку та прибудинкової території), що їх орендарі житлових або нежитлових приміщень відшкодовують ОСББ.

Суму відшкодування витрат ОСББ визначають виходячи із кошторису витрат, затвердженого на загальних зборах, пропорційно до частки орендованого майна (скажімо, площі орендованого приміщення щодо загальної площі будинку), якщо статут ОСББ не передбачає інших умов.

Серед витрат ОСББ виокремлюють витрати на:

- утримання будинку;
- утримання місць загального користування;
- обслуговування ліфтів;
- ремонт;
- санітарну очистку території;
- послуги банку;
- матеріальні витрати (зокрема, витрати на пально-мастильні матеріали, МШП, канцтовари тощо);
- оплату праці працівників (голова правління, бухгалтер, двірники, прибиральниці тощо);
- відрахування на соцстрахування;
- амортизацію основних засобів;
- сплату податків, зборів, обов'язкових платежів тощо.

Витрати ОСББ формуються відповідно до П(С)БО 16 «Витрати».

Деякі бухгалтери ОСББ ведуть облік витрат на рахунку 23 "Виробництво". Це не помилка, але доцільніше для ОСББ використовувати рахунки класу 8, оскільки, по - перше, це дає змогу бачити не тільки загальну суму витрат, а й їх структуру, а по-друге, у них немає виробництва.

При цьому на рахунку 84 "Інші операційні витрати" можна відкривати субрахунки за видами витрат – податкові платежі, оплата послуг з обслуговування ліфтів та санітарної очистки, оплата послуг банку тощо.

Щодо оплати комунальних платежів, то об'єднання від імені всіх співвласників може виступати єдиним абонентом із споживання мешканцями будинку комунальних та інших послуг на підставі укладених з підприємствами – постачальниками послуг договорів і проводити з ними розрахунки за надані послуги згідно з діючими тарифами.

Оплата за комунальні та інші послуги від членів об'єднання в такому разі надходить на поточний рахунок об'єднання, а ОСББ перераховує їх відповідним комунальним підприємствам, тобто ці суми проходять через рахунок ОСББ транзитом – надійшли від квартиронаймачів і перераховані комунальним підприємствам.

Розмір перерахувань комунальним підприємствам визначається або за обсягами наданих послуг, згідно із показаннями приладів (за наявності лічильників), або за нормами споживання послуг, затвердженими місцевими органами виконавчої влади.

Відповідно до договорів, укладених з постачальниками послуг, і рішення місцевих органів влади, об'єднання залишає у себе в розпорядженні певний відсоток зібраних коштів на покриття витрат зі збирання, обліку і перерахування платежів мешканців за комунальні послуги. Як єдиний абонент об'єднання у себе на поточному рахунку акумулює кошти, що надійшли від мешканців за комунальні послуги, для подальшого їх розподілу і сплати підприємствам-постачальникам. Необхідно вести окремий облік зборів і платежів за цими послугами і стежити, щоб гроші в повному обсязі надходили на поточний рахунок і своєчасно перераховувалися підприємствам – постачальникам. У багатьох ОСББ усі платежі, що надходять від мешканців на його рахунок, не розподіляються надалі за їх видами, а оплата комунальним підприємствам здійснюється в загальній сумі, незалежно від заборгованості мешканців та інших чинників.

При цьому якщо ОСББ проводить транзитом кошти співвласників за комунальними платежами, то зазвичай воно використовує субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» з одночасним використанням субрахунка 704 «Вирахування з доходу» на ту саму суму. У випадках отримання ОСББ доходу від надання орендних послуг, інших послуг особам, які не є співвласниками, використовуються субрахунки 713 «Дохід від операційної оренди активів», 719 «Інші доходи від операційної діяльності». В операціях, пов'язаних із безплатним отриманням активів, використовується субрахунок 745 «Дохід від безплатно отриманих активів» тощо. Для обліку операцій за внесками і платежами співвласників, отриманих компенсацій з бюджету, нарахування і витрачання коштів ремонтного, резервного та інших фондів використовується рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження».

Наприкінці місяця витрати списуються на фінансовий результат — рахунок 79 «Фінансові результати» і на рівні витрат (окрім витрат з амортизації) визнаються доходи неприбуткової організації (ОСББ).

Із наведеного випливає, що в обліку ОСББ не може бути прибутку чи збитку (Кт або Дт рахунка 441), оскільки доходи признаються на рівні витрат відповідно до П(С)БО 15 та при амортизації основних засобів доходи признаються на рівні амортизації.

Що стосується звітності, то ОСББ повинні щоквартально подавати фінзвітність із двох форм – Баланс (форма № 1-м) і Звіт про фінансові результати (форма № 2-м) – до органів держстатистики.

Тепер декілька слів про особливості проведення аудиту в ОСББ.

Закон [1] згадує про аудиторські перевірки в наступному контексті (ст. 10): «Для здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю правління об'єднання на загальних зборах обирається з числа співвласників ревізійна комісія (ревізор) або приймається рішення про залучення аудитора.

До виключної компетенції загальних зборів членів ОСББ відноситься також питання про затвердження кошторисів доходів і витрат об'єднання на рік, звітів про виконання таких кошторисів, аудиторських висновків (у разі проведення аудиторських перевірок)».

Аудит ОСББ - це незалежна перевірка бухгалтерської (фінансової) звітності об'єднання співвласників з метою вираження думки про достовірність такої звітності. Аудиторський висновок - офіційний документ, призначений для членів ОСББ (правління ОСББ), що містить виражене у встановленій формі думку аудиторської організації, індивідуального аудитора про достовірність бухгалтерської (фінансової) звітності ОСББ. Основні завдання які ставить перед собою аудитор при перевірці ОСББ:

- перевірка бухгалтерського та податкового обліку з метою виявлення податкових порушень і податкових ризиків;
- перевірка отриманих доходів - зроблених витрат на відповідність затвердженим кошторисом;
- виявлення витрат, що не закладені в кошторисі, або перевищують обмеження за кошторисом, перевірка їх доцільності, виявлення необґрунтовано завищених витрат;
- виявлення платежів сумнівним постачальникам – підрядникам;
- подання згрупованих даних за статтями витрат за звітний період у формі таблиць;
- складання проекту кошторису витрат - доходів на майбутній рік для затвердження його на загальних зборах;
- розрахунок та обґрунтування тарифів для власників житла;
- аналіз фінансового становища ОСББ, виявлення ознак неспроможності (банкрутства);
- підтвердження достовірності звіту правління, голови ОСББ.

Висновки і пропозиції (Conclusions and further researches directions):

При організації бухгалтерського обліку та аудиту в ОСББ необхідно:

- використовувати скорочений план рахунків за деякими специфічними рахунками;
- використовувати рахунки класу 8 без використання рахунків класу 9;
- використовувати для обліку прибутків від основної діяльності не рахунок 70, а рахунок 71;
- облік розрахунків з членами об'єднання відображати як цільове фінансування (рахунок 48), а не як розрахунки з дебіторами;
- використання декількох субрахунків рахунку 48 за видами цільового фінансування;
- визнання прибутків (крім орендної плати) за датою отримання грошових коштів, а не за датою нарахування заборгованості;
- використання максимально спрощеної форми обліку – ведення журналу обліку господарських операцій та окремих відомостей (розрахунків

з мешканцями будинку, постачальниками тощо) зі складанням наприкінці звітнього періоду шахової та оборотної відомостей.

Запропонована методика дає змогу коректно та повно відобразити облік господарських операцій в ОСББ.

Список використаних джерел (References):

1. Закон України від 03.11.05 №3015-IV "Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку" / Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2866-14>.
2. Гура Н.О. Бухоблік в ОСББ / Н.О. Гура // Житлово-комунальне господарство України. – 2008. – №3(6). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://jkg.com.ua/ukr/archive.php?mag_id=10.
3. Гура Н.О. Розвиток системи обліку в житлово-комунальному господарстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора економ. наук: спец. 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)" / Н.О. Гура. – Київ, 2009. – 40 с.
4. Гура Н. Хто не з Жеком, той в ОСББ / Н. Гура // Дебет-кредит. – 2002. – № 14. – С. 17-22.
5. Єрмакова Н. Сам собі господар, або основні аспекти створення та роботи об'єднань співвласників багатоквартирних будинків / Н. Єрмакова // Все про бухгалтерський облік. – 2004. – № 72 (983). – С. 4- 10.
6. Кірсанова Ю.В. Бухгалтерський облік для неприбуткових організацій: Нові стандарти – нові можливості / Ю.В. Кірсанова. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2000. – 116 с.
7. Кононенко О. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: правові засади функціонування та облік / О. Кононенко // Бухгалтерський тиждень. – 2002. – № 18. – С.17-18, С.31- 35.
8. Краївська І.А. Організація бухгалтерського обліку в об'єднанні співвласників багатоквартирних будинків / І.А. Краївська // Коммунальное хозяйство городов. – 2004. – №56. – С. 194-197.
9. Левицька С.О. Облік та контроль діяльності неприбуткових організацій: Монографія / С.О. Левицька. – Рівне: НУВГП, 2005. – 347 с.
10. Матвєєва В. Діяльність і оподаткування об'єднань співвласників багатоквартирного будинку / В. Матвєєва // Податки та бухгалтерський облік. – 2004. – № 92 (754). – С. 42-50.
11. Нетеса Н. Правовые аспекты и бухгалтерский учёт у ОСМД / Н. Нетеса // Баланс. Библиотека бухгалтера. – 2005. – №3. – С. 75-84.